

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

مرکز تهران غرب

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش منابع

انسانی

عنوان پایان نامه:

"بررسی تأثیر سبکهای تفکر بر هوش هیجانی کارکنان جهاد

کشاورزی شهرستان تبریز"

حبیبه ایاغ

استاد راهنما: جناب آقای دکتر حسن درویش

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر فروتن

پاییز ۹۲

گواهی اصالت نشر حقوق مادی و معنوی

اینجانب دانشجوی ورودی سال مقطع کارشناسی ارشد رشته چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد برعهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضا

اینجانب دانشجوی ورودی سال مقطع کارشناسی ارشد رشته گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود به انتشار مقاله، کتاب و ... اقدام نمایم به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت کنم .

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضا

کلیه حقوق مادی مرتبط از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

پاییز ۱۳۹۲

قدردانی

تقدیم به:

مادر مهربان و پدر عزیزم که همواره دعای خیر آنان روشنی بخش راهم بوده است.

و

تقدیم به تمام مردان و زنان توانمندی که با نثار جان خویش در لحظات دشوار

تاریخ امروز، فردایی بهتر را برای آیندگان به ارمغان گذاردند.

سپاسگزاری

لحظه ها درگیزی ناباورانه عمر آدمی را می ساینند و انسان این سنگ زیرین آسیاب تاریخ، می کوشد شروع بی پایانش را پایان اساطیری بخشد و هر کوششی را پاداشی ابدی است. در نیمه راهیم، در آغاز تا پيله خویش بشکافیم، تا پرواز را در قالب چشمانمان رنگ کنیم و هر دستی که یاریمان کند می ستاییم. از استاد بزرگوارم، "جناب آقای دکتر درویش" که راهنمایی این پژوهش را تقبل و با بردباری تمام مرا در انجام آن یاری نمودند، از استاد گرامی "سرکار خانم دکتر فروتنی" که در امر مشاوره از راهنمایی های ارزشمندشان استفاده ی لازم را نمودم و همچنین از استاد بسیار ارزشمند "جناب آقای دکتر امیرخانی" که داوری این کار را برعهده دار شدند کمال تشکر و قدردانی را دارم .

چکیده

به منظور بررسی تأثیر سبکهای تفکر بر هوش هیجانی، ۲۵۰ نفر از کارکنان، با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی انتخاب و با پرسشنامه ی هوش هیجانی سیبر یا شرینگ و پرسشنامه سبک تفکر استرنبرگ-واگنر، مورد آزمون قرار گرفت اعتبار کل پرسشنامه هم با توجه به آلفای کرونباخ ۰/۸۶ درصد برآورده شده است. هدف از این پژوهش بررسی تأثیر سبکهای تفکر بر هوش هیجانی کارکنان جهاد کشاورزی شهرستان تبریز می باشد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی بهره گرفته شده است. پس از جمع آوری اطلاعات با استفاده از آزمونهای کولموگروف اسمیرنف، آزمونهای آماری ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی و تولرانس به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شده است. یافته ها نشان داد که همبستگی مستقیم بین ابعاد سبک تفکر و هوش هیجانی وجود دارد ، همچنین نتایج نشان داد که بعد کنشهای سبک تفکر بر هوش هیجانی کارکنان تأثیر معنی داری دارد و مقدار تأثیر نیز برابر ۲۱/۴ درصد می باشد و بعد شکل‌های سبک تفکر بر روی هوش هیجانی کارکنان تأثیر معنی داری ندارد و بعد سطحهای سبک تفکر بر روی هوش هیجانی کارکنان تأثیر معنی داری دارد و مقدار تأثیر نیز برابر ۲۳/۹ درصد می باشد و بعد حوزه های سبک تفکر بر روی هوش هیجانی کارکنان تأثیر معنی داری دارد و مقدار تأثیر نیز برابر ۲۶/۵ درصد می باشد، که مقدار آن مثبت (مستقیم) است و همچنین بعد گرایشهای سبک تفکر بر روی هوش هیجانی کارکنان تأثیر معنی داری دارد و مقدار تأثیر نیز برابر ۱۵/۱ درصد می باشد، که مقدار آن مثبت (مستقیم) است.

واژگان کلیدی: سبکهای تفکر، هوش هیجانی، سازمان جهاد کشاورزی

فهرست منابع

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۲	مقدمه
۴	۱-۱. چگونگی انتخاب موضوع پژوهش
۵	۲-۱. بیان مسئله
۷	۳-۱. اهمیت و ضرورت تحقیق
۹	۴-۱. اهداف تحقیق
۱۰	۵-۱. فرضیات تحقیق
۱۱	۶-۱. قلمرو تحقیق
۱۱	۷-۱. جامعه آماری و روش نمونه گیری
۱۳	۸-۱. تعاریف مفهومی متغیرها

فصل دوم: مبانی تئوریک تحقیق

۱۸	مقدمه
۲۰	۱-۲. دیدگاه وسیع تر درباره هوش
۲۲	۲-۲. نظریه استرنبرگ درباره هوش موفق

۳-۲. هوش هیجانی	۲۴
۱-۳-۲. برخی تعاریف هوش هیجانی	۲۴
۲-۳-۲. ریشه های تاریخی هوش هیجانی	۲۶
۳-۳-۲. سیر تکاملی هوش هیجانی	۲۹
۴-۳-۲. مدل های اصلی هوش هیجانی	۳۰
۱-۴-۳-۲. مدل هوش هیجانی از نظر سالوی و مایر	۳۳
۲-۴-۳-۲. مدل هوش هیجانی از دیدگاه بار-ان	۳۴
۳-۴-۳-۲. مدل هوش هیجانی از نظر گلنن	۳۶
۵-۳-۲. هوش هیجانی در محیط کار	۴۱
۶-۳-۲. رابطه ی هوش هیجانی با موفقیت علمی و شغلی	۴۵
۷-۳-۲. ارتباط هوش هیجانی با مدیریت دولتی و منابع انسانی	۴۸
۴-۲. سبک های تفکر	۴۹
۱-۴-۲. نظریه خوداظهاری ذهنی	۵۱
۲-۴-۲. توضیحی درباره طبقه بندی سبک های تفکر	۵۲
۱-۲-۴-۲. کارکردهای سبک تفکر	۵۲

۲-۲-۴-۲. اشکال سبک تفکر.....	۵۴
۲-۲-۴-۳. سطوح سبک تفکر.....	۵۶
۲-۲-۴-۴. حوزه های سبک تفکر.....	۵۷
۲-۲-۴-۵. گرایشهای سبک تفکر.....	۵۹
۲-۴-۳. خصوصیات سبکهای تفکر.....	۶۱
۲-۴-۴. اصول سبکهای تفکر.....	۶۲
۲-۴-۵. متغیرهای مؤثر در شکل گیری سبک های تفکر.....	۶۶
۲-۴-۶. ارتباط هوش هیجانی و سبک تفکر.....	۶۷
۲-۴-۷. روابط سبکهای تفکر با جنبه های موفقیت شغلی.....	۶۹
۲-۵. پیشینه تحقیق.....	۷۰

فصل سوم: روش تحقیق

مقدمه.....	۷۳
۳-۱. روش تحقیق.....	۷۳
۳-۲. جامعه آماری و روش نمونه گیری.....	۷۳
۳-۲-۱. جامعه آماری.....	۷۳

۲-۲-۳. نمونه گیری	۷۴
۳-۲-۳. روش نمونه گیری	۷۴
۴-۲-۳. حجم نمونه	۷۵
۵-۲-۳. روشهای گرد آوری اطلاعات	۷۶
۶-۲-۳. فن تحقیق	۷۶
۷-۲-۳. روش تحلیل	۸۲

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

مقدمه	۸۶
۱-۴. آمار توصیفی	۸۶
۱-۱-۴. توزیع پاسخ دهندگان بر پایه سن	۸۷
۲-۱-۴. توزیع پاسخ دهندگان بر پایه جنس	۸۷
۳-۱-۴. توزیع پاسخ دهندگان بر پایه وضعیت تأهل	۸۹
۴-۱-۴. توزیع پاسخ دهندگان بر پایه میزان تحصیلات	۹۰
۵-۱-۴. توزیع پاسخ دهندگان بر پایه سابقه کار	۹۱
۶-۱-۴. فراوانی و میانگین امتیاز سوالات پرسشنامه سبک تفکر	۹۲

- ۴-۱-۷. فراوانی و میانگین امتیاز سوالات پرسشنامه هوش هیجانی ۹۶
- ۴-۱-۸. آماره های توصیفی برای متغیر مستقل و وابسته ۹۹
- ۴-۲. آزمون نرمال بودن (کولموگروف اسمیرنوف) برای هوش هیجانی کارمندان ۹۹
- ۴-۳. آزمون نرمال بودن (کولموگروف اسمیرنوف) برای ابعاد سبک تفکر کارمندان ۱۰۰
- ۴-۴. آزمون ضریب همبستگی برای بررسی رابطه بین ابعاد سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۰۴
- ۴-۵. رگرسیون خطی چندگانه ۱۱۱
- ۴-۶. بررسی خطی بودن رگرسیون ۱۱۱
- ۴-۷. آزمون خود همبستگی جملات اخلاقی ۱۱۲
- ۴-۸. آزمون نرمال بودن (کولموگروف اسمیرنوف) برای باقیمانده ها ۱۱۲
- ۴-۹. تولرانس و رابطه خطی مشترک چندگانه ۱۱۳
- ۴-۱۰. آزمون معنادار بودن ضرائب ۱۱۴
- ۴-۱۱. فرضیات تحقیق ۱۱۵
- ۴-۱۲. بررسی معنی داری اثر متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته با استفاده از آماره تی ۱۲۰
- ۴-۱۳. مقدار اثر متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته با استفاده از ضرائب استاندارد ۱۲۱

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱-۵. نتیجه گیری	۱۲۳
۲-۵. پیشنهادات	۱۲۵
۳-۵. محدودیتهای تحقیق	۱۲۶
منابع و مأخذ	۱۲۷
پیوست	۱۲۷

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲. برخی از مهمترین تعاریف هوش هیجانی.....	۲۵
جدول ۲-۲. سیر تکاملی هوش هیجانی	۲۹
جدول ۳-۲. مدل‌های اصلی هوش هیجانی	۳۲
جدول ۴-۲. هوش هیجانی از دیدگاه دانیل گلمن	۳۷
جدول ۵-۲. توضیح و طبقه بندی سبکهای تفکر	۶۰
جدول ۱-۳. سوالات مربوط به هر یک از مؤلفه های هوش هیجانی	۷۷
جدول ۲-۳. سوالات مربوط به هر یک از مؤلفه های سبک تفکر	۸۰
جدول ۳-۳. مقدار آلفای کرونباخ متغیرها	۸۲
جدول ۱-۴. فراوانی برای سن پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۷
جدول ۲-۴. فراوانی برای جنسیت پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۸
جدول ۳-۴. فراوانی برای وضعیت تأهل پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۹
جدول ۴-۴. فراوانی برای میزان تحصیلات پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۹۰
جدول ۵-۴. فراوانی برای سابق کار پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۹۱
جدول ۶-۴. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۱ تا ۱۰ پرسشنامه سبک تفکر	۹۲

- جدول ۴-۷. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۱۱ تا ۲۰ پرسشنامه سبک تفکر..... ۹۳
- جدول ۴-۸. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۲۱ تا ۳۰ پرسشنامه سبک تفکر..... ۹۴
- جدول ۴-۹. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۳۱ تا ۳۹ پرسشنامه سبک تفکر..... ۹۵
- جدول ۴-۱۰. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۱ تا ۱۱ پرسشنامه هوش هیجانی ۹۶
- جدول ۴-۱۱. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۱۲ تا ۲۲ پرسشنامه هوش هیجانی ۹۷
- جدول ۴-۱۲. فراوانی و میانگین امتیاز برای سوالات ۲۳ تا ۳۳ پرسشنامه هوش هیجانی..... ۹۸
- جدول ۴-۱۳. آماره های توصیفی برای ابعاد سبک تفکر ۹۹
- جدول ۴-۱۴. آماره های توصیفی برای متغیر هوش هیجانی کارمندان ۹۹
- جدول ۴-۱۵. آزمون نرمال بودن برای هوش هیجانی ۱۰۰
- جدول ۴-۱۶. آزمون نرمال بودن برای بعد کنشهای سبک تفکر ۱۰۰
- جدول ۴-۱۷. آزمون نرمال بودن برای بعد شکلهای سبک تفکر ۱۰۱
- جدول ۴-۱۸. آزمون نرمال بودن برای بعد سطحهای سبک تفکر ۱۰۲
- جدول ۴-۱۹. آزمون نرمال بودن برای بعد حوزه های سبک تفکر ۱۰۲
- جدول ۴-۲۰. آزمون نرمال بودن برای بعد گرایشهای سبک تفکر ۱۰۳
- جدول ۴-۲۱. مقدار ضرایب همبستگی کنشهای سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۰۵

- جدول ۴-۲۲. مقدار ضرایب همبستگی شکل‌های سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۰۶
- جدول ۴-۲۳. مقدار ضرایب همبستگی سطح‌های سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۰۸
- جدول ۴-۲۴. مقدار ضرایب همبستگی حوزه‌های سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۰۹
- جدول ۴-۲۵. مقدار ضرایب همبستگی گرایش‌های سبک تفکر و هوش هیجانی ۱۱۰
- جدول ۴-۲۶. رگرسیون خطی متغیرهای مستقل و وابسته ۱۱۱
- جدول ۴-۲۷. مقدار آماره F ۱۱۲
- جدول ۴-۲۸. آزمون نرمال بودن برای باقیمانده‌ها ۱۱۳
- جدول ۴-۲۹. تولرانس برای متغیرهای مستقل ۱۱۴
- جدول ۴-۳۰. مقدار آماره T ۱۱۵
- جدول ۴-۳۱. میزان آماره T برای فرضیه اول ۱۱۵
- جدول ۴-۳۲. میزان آماره T برای فرضیه دوم ۱۱۶
- جدول ۴-۳۳. میزان آماره T برای فرضیه سوم ۱۱۷
- جدول ۴-۳۴. میزان آماره T برای فرضیه چهارم ۱۱۸
- جدول ۴-۳۱. میزان آماره T برای فرضیه پنجم ۱۱۹

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱. نمودار دایره ای برای سن پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۷.....
نمودار ۴-۲. نمودار دایره ای برای جنسیت پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۸.....
نمودار ۴-۳. نمودار دایره ای برای وضعیت تأهل پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۸۹.....
نمودار ۴-۴. نمودار دایره ای برای میزان تحصیلات پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۹۰.....
نمودار ۴-۵. نمودار دایره ای برای سابقه کار پاسخ دهندگان به پرسشنامه	۹۱.....
نمودار ۴-۶. پراکنش رابطه بین بعد کنشهای سبک تفکر و هوش هیجانی	۱۰۵.....
نمودار ۴-۷. پراکنش رابطه بین بعد شکل‌های سبک تفکر و هوش هیجانی	۱۰۶.....
نمودار ۴-۸. پراکنش رابطه بین بعد سطح‌های سبک تفکر و هوش هیجانی	۱۰۷.....
نمودار ۴-۹. پراکنش رابطه بین بعد حوزه های سبک تفکر و هوش هیجانی	۱۰۸.....
نمودار ۴-۱۰. پراکنش رابطه بین بعد گرایش‌های سبک تفکر و هوش هیجانی	۱۱۰.....

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۴۱	شکل ۱-۲. معرفی اجزای مدل گلמן
۴۴	شکل ۲-۲. ابعاد هوش هیجانی در محیط کار
۱۲۰	شکل ۱-۴. بررسی معنی داری اثر متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته با استفاده از آماره T
۱۲۱	شکل ۲-۴. مقدار اثر متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته با استفاده از آماره استاندارد

فصل اول
كليات تحقيق

مقدمه:

امروزه در جهان سبک های تفکر و هوش هیجانی از مباحث مهم در سازمانها بشمار می آیند. سازمانها برای بقا و پیشرفت و کسب موفقیت نیازمند به شناخت سبک های تفکر کارکنان خود هستند. رفتار سازمانی مولود طرز تفکر و نگرش و باورهای اوست. به سخن دیگر تفکر مقدم بر عمل است بنابراین قبل از قضاوت در مورد اعمال و رفتار بایستی به منبع تغذیه آن یعنی تفکر پرداخت.

رابرت استرنبرگ (۱۹۹۷) معتقد است آنچه در زندگی برای ما اتفاق می افتد نه تنها به میزان خوب اندیشیدن بلکه به چگونگی تفکر نیز مربوط می شود (استرنبرگ، ۱۹۹۷، ص ۳۲). وی شیوه های متفاوت افراد را در پردازش اطلاعات به عنوان سبک های تفکر نامگذاری کرده است. اهمیت سبک های تفکر به این دلیل است که در جامعه، سبک های تفکر با توانائی ها اشتباه گرفته می شود و در نتیجه تفاوت های فردی ناشی از سبکهای تفکر اشتباهها" به توانائیهها نسبت داده می شود. سبک تفکر مترادف با توانائی تفکر نیست بلکه شیوه توجیهی تفکر است. نحوه استفاده از توانائیههای بالقوه است. توانائی به خوب از عهده کاری برآمدن اشاره دارد در حالیکه سبک تفکر به این که فرد دوست دارد چگونه کار را انجام دهد اشاره دارد.

نظریه خود اظهاری ذهنی که یکی از مهمترین و کاملترین نظریه ها در سبک های تفکر می باشد، معتقد است افراد به روشهای مختلفی فعالیتهای روزمره خود را در موقعیتهای گوناگون کنترل می کنند، به عبارت دیگر افراد با روشهای متفاوت توانائیههای خود را به کار می بندند. این روشهای متفاوت در به کارگیری توانائیهها، انواع سبکهای تفکر هستند. بنابراین انواع سبکهای تفکر، گرایشها و ترجیحات متفاوت افراد در بکارگیری توانائیهها می باشد. استرنبرگ بر اساس نظریه خود اظهاری ذهنی ۱۳ نوع سبک تفکر را تحت عنوان کارکردها (قانونگذار، اجرائی، قضاوتگر) ، اشکال (فرد سالاری، سلسله مراتبی، الیگارشسی، ناسالاری) ، سطوح

(کلی نگر، جزئی نگر) ، حیطة ها (درون نگر، برون نگر) و گرایشها (آزاداندیش، محافظه کار) طبقه بندی شده است که در بحث سازمانی مدیر می تواند افراد را بر حسب سبک های تفکرشان در موقعیتهای شغلی مناسب قرار دهد.

انسانها در عین اینکه موجوداتی عقلانی هستند و خصائل هیجانی نیز دارند که این ویژگی ، آن را به موجودی هیجانی نیز تبدیل کرده است. سالها در فرهنگهای مختلف به واسطه سنت ها و قواعد مرسوم ، عمل کردن بر اساس هیجان ها مضموم شمرده شده است، زیرا این باور وجود داشته است که هیجانها منشأ خشونت و ددمنشی هستند و این ویژگی با فرایندهای عالی تفکر همچون هوش در تضاد هستند، اما امروز روان شناسان با طرح مفهوم هوش هیجانی^۱ سعی داشته اند این موضوع را روشن کنند که دو مقوله هوش و هیجان در تقابل نیستند(آوریل^۲، ۲۰۰۷).

هوش هیجانی با شناخت خود از خود و دیگران ، ارتباط با دیگران، سازگاری و انطباق با محیط پیرامون که برای موفق شدن در برآوردن خواستهای هیجانی لازم است ارتباط دارد و یک توانمندی تاکتیکی در عملکرد فردی محسوب می شود. در حالی که هوش شناختی، دارای قابلیتی استراتژیک و دراز مدت است. هوش هیجانی پیش بینی موفقیت را ممکن می سازد زیرا نشان می دهد که چگونه فرد بلافاصله دانش خود را در موقعیتهای مختلف به کار می گیرد. به عبارت دیگر هوش هیجانی به تفاوتهای افراد در ادراک، پردازش، تنظیم و به کارگیری اطلاعات هیجانی اشاره دارد (مویرا و الیور^۳، ۲۰۰۸).

-
1. Emotional intelligence
 2. Averill.J.R
 3. Alivier & Moira